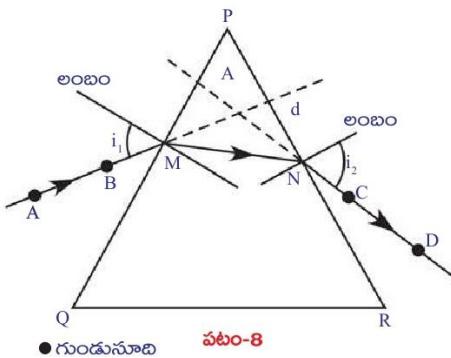

తీర్థద్వాషి:

- నాధారణగా కొందరు శ్వత్తులు దూరంగా ఉండే వస్తువులు చూడగలరు కానీ, దగ్గరగా ఉండే వస్తువులను స్వప్పంగా చూడలేదు.
- ఇటువంటి భూషింపు దోషాన్ని తీర్థద్వాషి అంటారు.
- తీర్థద్వాషి కలిగిన వాలలో కంటి కటక నాళ్ళంతరం 2.5 సెంమీ కన్న ఎక్కువ ఉంటుంది.
- కంటిలో ప్రతిజింబం రెచ్చినాపై కాకుండా, రెచ్చినాకు వెనుకన విర్మదుతుంది.
- ఇవ్వ కుంభాకార కటకాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా వెనుకగా విర్మదే ప్రతిజింబాన్ని రెచ్చినాపై కిర్మదేలా చేసి ఈ దోషాన్ని సవరంచవచ్చు.
- పట్టక పదార్థ వ్యక్తిభవన గుణకాన్ని ప్రయోగపూర్వకంగా ఎలా కనుగొంటారు?**

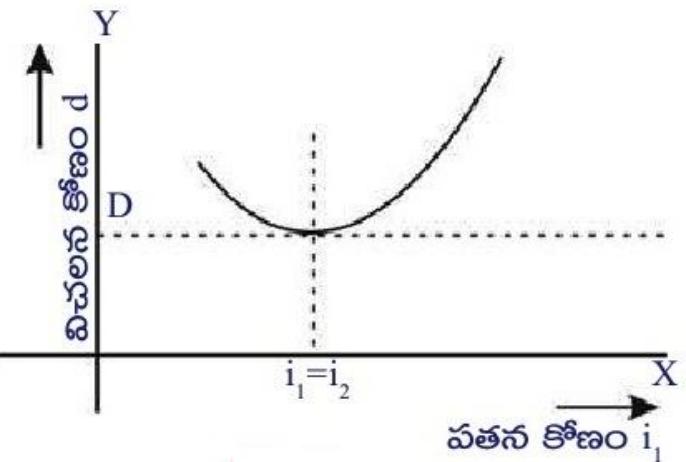
పట్టక పదార్థ వ్యక్తిభవన గుణకాన్ని ప్రయోగపూర్వకంగా ఎలా కనుగొంటారు?

ఉద్దేశ్యం:

పట్టక పదార్థ వ్యక్తిభవన గుణకాన్ని ప్రయోగపూర్వకంగా కనుగొనుట కారణసిన పరికరాలు:

త్రిభుజాకార పట్టకం, త్రాయింగ్ చార్పు, గుండుసూచులు, కోణమూలిని, స్నేలు విర్మించు విధానం:

- ముందుగా త్రాయింగ్ చార్పు మధ్యలో పట్టకం త్రిభుజాకార తలం చార్పు లు ఉండేలా ఉంచాలి.
- పట్టకం అంచులను పెస్టిల్స్ గీసి విర్మదిన త్రిభుజానికి PQR పేరుపెట్టాలి.
- పట్టకాన్ని తొలగించి PQ తలంపై M జందువును గుర్తించు, కోణమూలిని సహాయింతో ఆ జందువు పద్ధతి లంబరేఖను, 30° కోణం చేసే AB రేఖను గీయాలి. ఈ కోణం పతన కోణం అవుతుంది.
- రేఖ పతన కీరణం అవుతుంది. నీచిపై రెండు గుండుసూచులను A, B జందువుల పద్ధతి గుచ్ఛాలి.
- పట్టకాన్ని ఉంచి, రెండోపైపునుంచి గమనిస్తూ A, B గుండుసూచుల ప్రతిజింబాలతో C,
- D జందువుల పద్ధతి మరో రెండు గుండుసూచులు గుచ్ఛాలి.
- CD కీరణము బహిర్గత కీరణం అవుతుంది.
- పట్టకాన్ని తొలగించి C,
- D గుండుసూచుల గుర్తులను స్నేలుతో కలిపి దాన్ని AB రేఖలో ఖండించేలా పాడిగించాలి.
- కోణమూలిని సహాయింతో AB మరియు CD రేఖల మధ్య కోణమును కొలిచిన, దాన్ని విచలన కోణం అంటారు.
- పతన కోణం క్రమంగా పెంచుతూ విచలన కోణమును గుర్తించాలి.
- పతన కోణంతో వాటు విచలన కోణం కొంతమేరకు తగ్గి, తరువాత పెరగ త్వర్తి గమనించవచ్చు.
- పతన కోణాన్ని X-అక్షంపై, విచలన కోణాన్ని Y-అక్షంపై తీసుకుని ద్రాఫ్టును గీసిన పటంలో చూపిన విధంగా వక్రం విర్మదుతుంది.
- ఈ వక్రం ద్వారా కనిపొను విచలన కోణం (D) ను కనుగొనవచ్చు.

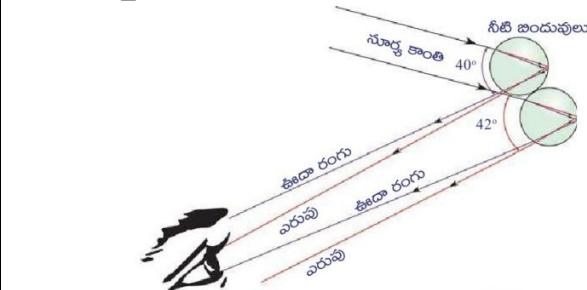

12. పట్టక కోణం A, కనిపొను విచలన కోణం D అయితే పట్టక వ్యక్తిభవన గుణకము

$$n = \frac{\sin \frac{A+D}{2}}{\sin \frac{A}{2}}$$

ఇంప్రెఫ్సిస్ పిర్మదే విధానాన్ని విపరించండి.

- అనేక లక్ష్ల సీలి జందువుల చేత కాంతి విశ్లేషణం చెందడం వలన అందమైన ఇంద్రజితున్నస్సు విర్మదుతుంది.
- పటంలో చూపిన విధంగా సీలి జందువుపై తెల్లసి కాంతి విడినపుడు, తెల్లసి కాంతి వివిధ రంగులుగా విశ్లేషణం చెంది జందువులోకి ప్రవేశించ గాను.
- సీలి జందువు లోపల కాంతి సంపూర్ణార్థానుతర పరావర్తనం చెంది తిలగి వెనుకకు పరావర్తనం చెందుతుంది.
- ఫలితంగా సీలి జందువు ఉపరితలాన్ని చేరాక, ప్రతీరంగూ మరోసాల వ్యక్తిభవనం చెందుతూ గాలిలోకి ప్రవేశిస్తుంది.

- సీలి జందువులోకి ప్రవేశించే, సీలి జందువునుంచి బయటకు వచ్చే కిరణాల మధ్య కోణం 0 నుండి 42° మధ్య ఎంతైనా ఉండవచ్చు.
- ఆ కోణం దాదాపు 42° కు సమానం అయినపుడు స్వప్పమైన ఇంద్రజితున్నస్సును చూడవచ్చు.
- ప్రతీ సీలి జందువు కాంతిని విడు రంగులలోకి విడుగాట్టినా, ఒక వలిలీకి వాడు తాను ఉన్న స్థానాన్ని బట్టి, ఒక సీలి జందువు నుండి వచ్చే రంగులలో వీగే ఒకదానిని మాత్రమే చూడగలడు.
- సూర్య కాంతిపుంజానికి, సీలి జందువుచే వెనుకకు పంపబడిన కాంతి మధ్య కోణం 42° ఉన్నప్పుడే మనకు ఎరుపు రంగు కనబడుతుంది.

9. 40° నుండి 42° ల మధ్య తోణంలో VIBGYOR లోని మిగిలిన రంగులు కనిపిస్తాయి.

10. ఇలా కాంతి విభేదం ప్రతీయ అందమైన ఇంద్రజితును మనకు చూపుతాన్నది.

5. క్షత్రిమ ఇంద్రజితును పాండె విధానాన్ని రెండు కృత్తాల ద్వారా విపలించండి

కృత్తము-1

1. ఒక తెల్లని కాంతి జనకము, మధ్య రంగ్రం గల కార్బోర్యూల్, తీథు జాకార్పు పట్టకాలను తీసుకోండి.

2. తెల్లని కాంతి జనకానికి ఎదురుగా, చిన్న రంగ్రం గల కార్బోర్యూను విరాపటు చేయండి.

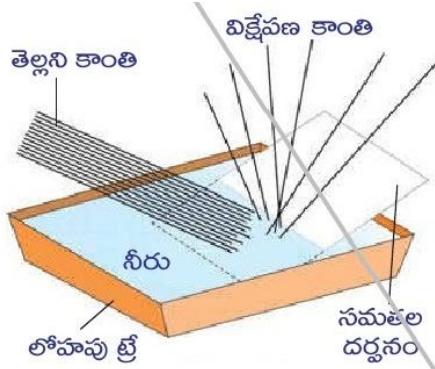
3. కార్బోర్యూ నుంచి వ్యుత్తున్న కాంతికి ఎదురుగా ఒక తీథుజాకార్పు పట్టకం ఉంచండి.

4. తెల్లని కాంతి తీథుజాకార పట్టకం గుండా ప్రసరించి విభేదంం చెంబి ఏడు రంగులుగా విడిపిత్తంది.

5. దూరంగా ఉన్న గోడపై ఈ కాంతి పడేలా చేయండి.

6. పట్టకాన్ని సరిచేయడం ద్వారా చక్కని ఇంద్రజితును గోడపై చూడవచ్చు.

కృత్తము-2

1. ఒక లోహపు పక్కించు తీసుకొని, నీటితో నింపండి.

2. దానిలో నీటి ఉపరితలంతో కొంత తోణం చేసేలా, ఒక సమతల దర్శనాన్ని అమర్ధండి.

3. తెల్లని కాంతి నీటిగుండా సమతల దర్శకంపై పడేలా సరిచేయండి.

4. బహిర్భూత కాంతి ప్రసరించే మార్గంలో ఒక తెల్లని కార్బోర్యూర్చును అమర్పి, ఇంద్రజితును చూడవచ్చు.

6. పట్టక వక్రీభవన దుఱక పూత్రాన్ని ఉత్సాహించండి.

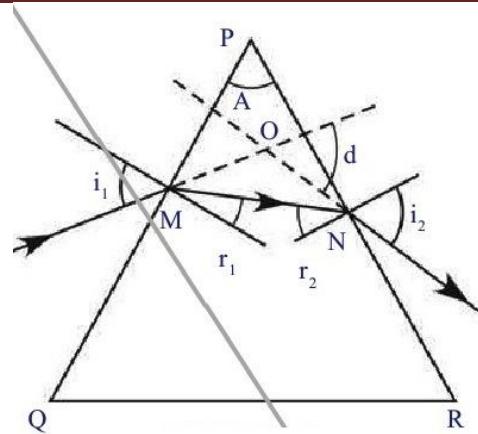
1. ప్రక్క పట్టంలో చూపినట్లు PQR ఒక పట్టకము. పట్టక తోణము A మరియు, పట్టక పదార్థ వక్రీభవన గుణకము n అనుకుండా.

2. PQ, PR, లు వక్రీభవన తలాలు, AB

పతన తీరణము, i పతన తోణము మరియు CD బహిర్భూత తీరణము, i₂ ఒక పార్శ్వ తోణము అనుకుండా.

3. పతన తీరణము AB పట్టక తలాన్ని M వద్ద తాకి, వక్రీభవనం చెంబి N వద్దనుండి బహిర్భూతం చెంబించి అనుకుండా.

4. తీథుజము OMN నుండి

$$\Rightarrow d = (i_1 + i_2) - (r_1 + r_2) \quad \text{సమీకరణము - 1}$$

5. తీథుజము PMN నుండి

$$A + (90^{\circ} - r_1) + (90^{\circ} - r_2) = 180^{\circ}$$

$$\Rightarrow A + 180^{\circ} - (r_1 + r_2) = 180^{\circ}$$

$$\Rightarrow A = r_1 + r_2 \quad \text{సమీకరణము - 2}$$

6. సమీకరణము 1 మరియు 2 ల నుండి

$$d = (i_1 + i_2) - A$$

$$\Rightarrow A + d = i_1 + i_2 \quad \text{సమీకరణము - 3}$$

7. PQ తలము వద్ద గాలి వక్రీభవన గుణకము n₁ =

1. పట్టక తోణము గుణకము n₂ = n పతన తోణము i = i₁

మరియు వక్రీభవన తోణము r = r₁ కనుక స్నేల్ నియమాన్ని అనుసరించి

$$n_1 \sin i = n_2 \sin r$$

$$\Rightarrow \sin i_1 = n \sin r_1 \quad \text{సమీకరణము - 4}$$

8. PR తలము వద్ద, పట్టక వక్రీభవన గుణకము n₁ = n, గాలి వక్రీభవన గుణ

కము n₂ = 1 పతన తోణము i = r₂ వక్రీభవన తోణము r =

i₂ కనుక స్నేల్ నియమాన్ని అనుసరించి

$$n_1 \sin i = n_2 \sin r$$

$$\Rightarrow n \sin r_2 = \sin i_2 \quad \text{సమీకరణము - 5}$$

9. కనిప్పి విచలన తోణం వద్ద పతన తోణం, బహిర్భూతము అనుసరించి సమీకరణం 3 నుండి

$$A + D = i_1 + i_2$$

$$\Rightarrow A + D = i_1 + i_1 = 2i_1$$

$$\Rightarrow i_1 = \frac{A+D}{2}$$

10. i₁ = i₂ అయితే r₁ = r₂ అయిన సమీకరణం 2 నుండి

$$A = r_1 + r_2$$

$$\Rightarrow A = r_1 + r_1 = 2r_1$$

$$\Rightarrow r_1 = \frac{A}{2}$$

11. i₁, r₁ విలువలను సమీకరణు 4 లో ప్రతీభేషించగా

$$\sin \frac{A+D}{2} = n \cdot \sin \frac{A}{2}$$

$$= > n = \frac{\sin \frac{A+D}{2}}{\sin \frac{A}{2}}$$

12. ఇదే పట్టక వక్రీభవన గుణకము 2 నుండి

7. లెంగంగదైర్ఘ్యం దల కాంతి n₁ వక్రీభవన దుఱకం దల యాసకం సుండి

n₂ వక్రీభవన దుఱకం దల యాసకంలోకి ప్రవేశించి. రెండవ యాసకంలో ఆ కాంతి తరంగదైర్ఘ్యం ఎంత?

1. రెండు యానకాలలో తరంగ దైర్ఘ్యాలు వరుసగా λ_1, λ_2 అనుకుండాం.
2. రెండు యానకాల వక్తీభవన గుణకాలు వరుసగా n_1, n_2
3. కాంతి ఒక యానకం నుంచి మరొక యానకంలోకి ప్రవేశించుపుడు దాని పేసోపుస్తుంటో మార్పు ఉండదు.

4. పేసోపుస్తుంటో, తరంగదైర్ఘ్యం, వేగం ల మధ్య సంబంధం $V = n \lambda$

5. కావునా $V_1 = n \lambda_1$ మరియు $V_2 = n \lambda_2$ అగును.

$$\Rightarrow \frac{V_1}{V_2} = \frac{n\lambda_1}{n\lambda_2} = \frac{\lambda_1}{\lambda_2}$$

6. కాంతి వేగము, దాని వక్తీభవన గుణకానికి అనులోమాను పాతంలో ఉంటుంచి కనుక

$$n \propto \frac{1}{v} \Rightarrow n_1 V_1 = n_2 V_2 \Rightarrow \frac{V_1}{V_2} = \frac{n_2}{n_1}$$

$$\Rightarrow \frac{n_2}{n_1} = \frac{\lambda_1}{\lambda_2}$$

కనుక రెండవ యానకంలో కాంతి తరంగదైర్ఘ్యం $\lambda_2 = \frac{n_1 \lambda_1}{n_2}$

8. తరంగత గటిలో ఇంద్రభుసుసును ఏర్పరచేండుకు ఒక ప్రయోగాన్ని తెల్పండి. ప్రయోగ విధానాన్ని వివరించండి.

1. ఒక లోహాపు పక్షెనిను తీసుకొని, నీటిలో నింపండి.

2. దానిలో నీటి ఉపరితలంతో కొంత తీఱం వేసేలా, ఒక సమతల దర్శకాన్ని అమర్చండి.

3. తెల్లని కాంతి నీటిగుండా సమతల దర్శకంపై పడేలా సరిచేయండి.

4. బహిర్భూత కాంతి ప్రసరించే మార్గంలో ఒక తెల్లని కార్బూబోర్యూను అమర్చి ఇంద్రభుసుసును చూడవచ్చు.

10. కంచిలోని సిలియం కండరాల పసితుసును మీరెలా అభిపంచిస్తారు?

1. దగ్గరలో ఉన్న దూరంగా ఉన్న వస్తువుల ప్రతిజంబాలను రెటీనాపై విర్మరచు చేస్తున్నాము కండరాల పసితీరు అభిపంచిస్తాము.

2. సిలియం కండరాలు కంటి కటకం యొక్క వక్తు న్యాసార్థాన్ని మార్చడం ద్వారా కంచికటకం నాళ్ళంతరం మార్చి ప్రతిజంబం రెటీనాపై విర్మరచు చేస్తాము.

3. ఉపాఖానకు దూరంగా ఉన్న వస్తువును చూస్తున్నపుడు కండరాలు విల్కాంతి స్థితికి చేరుకుని ఉండటం వల్ల కంటి కటక నాళ్ళంతరం గతప్పం అవుతుంది.

4. వస్తువు దగ్గరగా ఉన్నప్పుడు కండరాలు ఒత్తిడికి గుల కావడం వల్ల కంటి కటక నాళ్ళంతరం తగ్గుతుంది.

5. ఇలా చక్కగా సర్పుబాటు చేస్తూ మనకు బాహ్య ప్రపంచాన్ని చూడడంలో సిలియం కండరాలు సహారిస్తున్నాయి.

10. గాజ పారదర్శక పదార్థం. ఒక తలం గదుకుగా చేయబడిన గాజ ప్రాణికి పారదర్శకంగా పూతెలుపు రంగులో కసబదుతుంటి. ఎందుకు?

1. ఉపరితలాలు నుస్తుగా గల గాజ కాంతి పారదర్శక పదార్థం.

2. ఇది తనగుండా కాంతిని ప్రసరింపచేస్తుంది.

3. నుస్తుని తలాన్ని గరుకు చేసినపుడు ఆ తలం కాంతిని ప్రసరింపచేయకుండా పరావర్తనం చేస్తుంది.

4. గరుకు తలంపై కమురహేత పరావర్తనం జరగడం వలన ఆ తలం తెలుపు రంగులో కనిపిస్తుంది.

11. తెల్లని కాంతి నీటిలో పారదర్శకంగా పసితుస్తుంది. ఎందుకు?

1. తెల్లని కాంతి నీటిలో పారదర్శకంగా పసితుస్తుంది. దానిమీద పడిన కాంతి సమాన వక్తీభవన గుణకాల సమానమైతే, దానిమీద ప్రవేశించుపుడు ఎటువంటి పారిశీలనం చేయడకుండా ప్రయాణిస్తుంది.

4. అందువలననే నూనె కాంతి పారదర్శకంగా తనిపిస్తుంది.

12. పట్టకం యొక్క ఒక తలంపై 40° కోణంలో పటనవ్వుని కాంతి కిరణం 30° కనిపుతుంది. వాన్ని పాంచించి. అయిన పట్టక కోణాన్ని ఇచ్చిన తలం పద్ధతిభవన కోణాన్ని కముగానండి. కాంతి పతన కోణము (i) = 40°

కనిపుతుంది వలన తీఱము (D) = 30°

పట్టక తీఱము (A) = ?

వక్తీభవన తీఱము (I) = ?

గాజ పట్టకం విషయంలో $A+D = 2i$ కనుక $A=2i-D$

$$\Rightarrow A = 2 \times 40 - 30 = 80 - 30 = 50^\circ$$

వక్తీభవన తీఱము (I) = $A/2$

$$\Rightarrow I = 50 / 2 = 25^\circ$$

13. చీర్చడ్చుక్కి గల ఒక పట్టకంలో పటనవ్వుని కటకాన్ని వాడమని డాక్టర్ పట్టపు ఇచ్చాడు. కట్టక దూర బందువు యొక్క దూరాన్ని కటక సామర్థ్యాన్ని కనుగొనండి.

వస్తు దూరము (U) = -25 సె.ఎ.మీ.

కనిపుతుంది దూర బందువు వద్ద ప్రతిజంబ దూరం (V) = - d

నాళ్ళంతరం (f) = 100 సెంమీ.

కనిపుతుంది దూరం మధ్య నాళ్ళంతరం మధ్య సంబంధం

$$f = \frac{25d}{d-25} \text{ నుండి}$$

$$100 = \frac{25d}{d-25}$$

$$= > 4 = \frac{d}{d-25}$$

$$= > 4(d-25) = d$$

$$= > 4d - 100 = d$$

$$= > 4d - d = 100$$

$$= > 3d = 100$$

కనుక కనిపుతుంది దూర బందువు దూరం = > $d = \frac{100}{3}$

కటక నాళ్ళంతరం 100 సెంమీ. = 1 మీ కనుక

కటక సామర్థ్యం = $1/f$ డయాప్టర్లు = $1/1 = 1D$

14. ఒక పట్టకి దూరంలో ఉన్న పట్టకపు చూస్తున్నాడు. అతని కంచిమందు కేంత్రీకరణ కటకాన్ని ఉంచితే అతనికి పట్టకపు పెద్దచిదాకషణును తెల్లుంది.

1. దూరంగా ఉన్న వస్తువుల విషయంలో కేంత్రీకరణ (కుంభాకార) కటకం వృత్తికరణ కటకంగా పసితేస్తుంది.

2. కనుక ఒక వ్యక్తి దూరంలో ఉన్న వస్తువును, కంచిమందు కేంత్రీకరణ కటకం ఉంచి, చూస్తున్నపుడు పెద్దచిదాకషణ కనిపిస్తుంది.